

Kinga Dorbach

Piśmiennictwo pragmatyczne w Polsce do końca XVIII wieku: sprawozdanie z konferencji, Ostróda 7-9 grudnia 2004 roku

---

Echa Przeszłości 6, 331-333

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kinga Dorbach

III rok historii

UWM w Olsztynie

PIŚMIENNICTWO PRAGMATYCZNE W POLSCE DO KOŃCA XVIII WIEKU. SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI, OSTRÓDA 7– 9 GRUDNIA 2004 ROKU

W dniach 7–9 grudnia 2004 r. w Ośrodku Konferencyjnym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Ostródzie odbyła się ogólnopolska konferencja na temat: *Piśmiennictwo pragmatyczne w Polsce do końca XVIII wieku*, zorganizowana przez Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Przy jej organizacji udział wzięli także członkowie olsztyńskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego.

Ze względu na szeroki zakres problematyki i dużą liczbę wystąpień, obrady podzielono na cztery bloki tematyczne. Oficjalnego otwarcia dokonał pomysłodawca konferencji **prof. dr hab. Andrzej Wałkowski** (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), który stwierdził m.in. że bardzo mało uwagi poświęca się obecnie piśmiennictwu pragmatycznemu. Jednakże wyraził nadzieję, że w przyszłości sytuacja ta ulegnie zmianie. Spotkanie miało na celu przedstawienie aktualnego dorobku badawczego piśmiennictwa pragmatycznego, a także problemów dotyczących tegoż zagadnienia.

Pierwszy dzień obrad przebiegał pod hasłem *Pojęcie, twórcy i główne kierunki pragmatyczne piśmiennictwa*. **Ks. prof. dr hab. Alojzy Szorc** (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski) wygłosił referat na temat: *Organizacja Kościoła w państwie zakonnym 1243–1525*. Następnie o pojęciu piśmiennictwa pragmatycznego mówił **dr Edward Gigilewicz** (Katolicki Uniwersytet Lubelski) oraz **prof. dr hab. Anna Pobóg-Lenartowicz** (Uniwersytet Opolski), która swoje rozważania oparła na twórczości śląskich kanoników regularnych w średniowieczu. Omówione zagadnienia stały się zagajeniem dyskusji, która pozwoliła nakreślić pojęcie piśmiennictwa pragmatycznego i jego elementy składowe.

Drugiego dnia konferencji obrady skupiły się wokół problemów dotyczących idei kroniki i kronikarzy. Poruszone zostało dziejopisarstwo cystersów. Kronikę klasztoru cystersów w Stams przedstawił **prof. dr hab. Marek Cetwiński** (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie). Referat, dotyczący ideologii i literatury w *Kronice Polskiej* Mistrza Wincentego zwanego Kądlubkiem, wygłosiła **dr Katarzyna Chmielewska** (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie). **Dr Jolanta Marszalska** (Wyższe Seminarium Duchowne w Tarnowie) poruszyła rolę kronik i dokumentacji gospodarczej

w odtwarzaniu dziejów opactwa cystersów w Szczyrzycu. Tę część obrad zakończyło wystąpienie **mgr. Pawła Błażewicza** (Muzeum Warmii i Mazur) o *Polonii* Kromera w koncepcji kreacji XVI-wiecznej Rzeczypospolitej.

Następny blok tematyczny – *Kancelarie i ich twórczość* rozpoczęła **dr Agnieszka Gut** (Uniwersytet Szczeciński) referatem o kanclerzu księcia lubiszewsko-tczewskiego Sambora II – Janie de Lugendorf. O kancelarii biskupstwa lubuskiego do końca XIII w. mówił **dr Marek Golemski** (Uniwersytet Gdański). **Dr Janusz Grabowski** (Archiwum Główne Akt Dawnych) przedstawił intytulacje w dokumentach książąt mazowieckich (XIV–XVI). **Dr Anna Odrzywolska-Kidawa** (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie) wygłosiła referat o podkanclerzym koronnym Piotrze Tomickim i niższym personelu kancelaryjnym. **Dr Mariola Jarczyk** (Uniwersytet Śląski) poruszyła zagadnienie Piotra Kochlewskiego jako sekretarza kancelarii Krzysztofa II Radziwiłła, a o personelu pomocniczym polskich kancelarii miejskich okresu staropolskiego mówił **dr Janusz Łosowski** (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej). Obrady zakończył **mgr Marek Stawski** (Muzeum Zamku Warszawskiego) referatem *Działalność skryptorium klasztorne-go w Czerwińsku w średniowieczu*. W tej części spotkania przedstawiono aktualny stan badań dotyczący kancelarii takich jak: mazowiecka, pomorska, biskupia czy miejska oraz klasztornych skryptoriów. Podjęto także rozważania nt. personelu kancelaryjnego.

Przedostatni blok tematyczny *Historia w literaturę przemieniona* poruszał tutaj osobliwą rolę pamiętników, wynikającą z możliwości ukazania duchowości uczestników wydarzeń historycznych i problem stereotypów narodowościowych w literaturze politycznej. W tej części obrad referaty wygłosili: **dr Elżbieta Bagińska** (Uniwersytet w Białymstoku) – *Publiczny i prywatny wizerunek księcia Bogusława Radziwiłła w świetle jego pamiętników*, **dr Aleksandra Skrzypietz** (Uniwersytet Śląski) *Miłostki Królewskie – Maria Kazimiera d' Arquien z powieści Rousseau de la Valette*. O wartości pamiętników w badaniach nad przeszłością czasów stanisławowskich mówił **dr Dariusz Rolnik** (Uniwersytet Śląski). **Dr Maciej Kucharski** (Uniwersytet Śląski) poruszył zagadnienie literatury politycznej doby Sejmu Czteroletniego (źródło do badań nad stereotypami narodowościowymi polskich elit politycznych), natomiast historię Legionów Polskich we Włoszech pisaną pamiętnikami legionistów omówił **dr Dariusz Nawrot** (Uniwersytet Śląski).

Ostatnia część konferencji była poświęcona dokumentacji, inwentarzom i instrumentom gospodarczym. **Dr Anna Kołodziejczyk** (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski) zajęła się problemem przydatności XVI-wiecznych inwentarzy dóbr gospodarczych dla rekonstrukcji gospodarczego wykorzystania wód na Podlasiu. Referat **dr. Zdzisława Janeczka** (Akademia Ekonomiczna w Katowicach) dotyczył gospodarstwa rachunkowego i dobrego gospodarowania na przełomie XVIII i XIX w. w oparciu o dokumentację majątków ks. Ksawerego Lubomirskiego z Jurcewa. Ostatnia referentka, **dr Barbara Pytłos** (Uniwersytet Śląski), przedstawiła *Inwentarz jako źródło do badań nad*

księgozbiorami bibliotecznymi na przykładzie Biblioteki Wydziału Teologicznego US.

Trzydniowe obrady pokazały, że istnieje liczna grupa badaczy, którzy żywo interesują się piśmiennictwem pragmatycznym. Potwierdziły one potrzebę dalszych dociekań w tym zakresie i wskazały na dalsze możliwości badawcze.

Karol Sacewicz

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych
UWM w Olsztynie

STAN BADAŃ NAD OBECNOŚCIĄ WOJSKA POLSKIEGO
NA WARMII I MAZURACH PO DRUGIEJ WOJNIE ŚWIATOWEJ.
KONFERENCJA Z OKAZJI 60. ROCZNICY ZAKOŃCZENIA
DZIAŁAŃ WOJENNYCH NA ZIEMI WĘGORZEWSKIEJ.
WĘGORZEWO 21 STYCZNIA 2005 ROKU

W dniu 21 stycznia 2005 roku w Węgorzewie – na terenie jednostki 1. Mazurskiej Brygady Artylerii im. gen. Józefa Bema – odbyła się konferencja naukowa pt. *Stan badań nad obecnością Wojska Polskiego na Warmii i Mazurach po drugiej wojnie światowej. (Z okazji 60. rocznicy zakończenia działań wojennych na ziemi węgorskiej)*. Organizatorem konferencji był Departament Wychowania i Promocji Obronności Ministerstwa Obrony Narodowej przy współpracy Towarzystwa Przyjaciół 1. Mazurskiej Brygady Artylerii im. gen. Józefa Bema. Głównym celem, jaki stawiali przed sobą organizatorzy, była nie tylko ocena dotychczasowego stanu badań, ale także popularyzacja problematyki obecności oraz działalności zbrojnej, społecznej, politycznej oraz gospodarczej Wojska Polskiego na Warmii i Mazurach po 1945 r. oraz na promocję najnowszej, de facto pierwszej w polskiej historiografii publikacji poświęconej temuż zagadnieniu¹.

Obradom przewodniczył ppłk dr Wiesław B. Łach (Departament Wychowania i Promocji Obronności MON; IHiSM UWM Olsztyn), który w słowie wstępnym przywitał przybyłych na konferencję gości – słuchaczy, jak również prelegentów – pracowników Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Pierwszy w dyskusji zabrał głos gen. bryg. Wiesław Pietrzak, były dowódca 1. MBArt., który

---

¹ Por. *Z dziejów Wojska Polskiego na Warmii i Mazurach po drugiej wojnie światowej*, pod red. Wiesława B. Łacha, Węgorzewo 2004.